

ISSN 2224-025X

Н АУКОВІ
З АПІДСЬКИ

**Державного
природознавчого
музею**

Випуск 38 / 2022

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ДЕРЖАВНОГО
ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ**

Випуск 38

Львів 2022

УДК 57+58+591.5+502.7:069

Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів, 2022. – Вип. 38. – 284 с.

До 38-го випуску періодичного видання «Наукові записки Державного природознавчого музею» увійшли статті та короткі повідомлення з музеології, екології, зоології, а також інформація про діяльність музею у 2021 році.

Для екологів, біологів, зоологів, працівників музеїв природничого профілю, заповідників, національних природних парків і інших природоохоронних установ і організацій.

Proceedings of the State Natural History Museum. – Lviv, 2022. – Issue 38. – 284 p.

The 38th issue of the periodical «Scientific Notes of the State Museum of Natural History» includes articles and short reports on museology, ecology, zoology, as well as information about the museum's performance in 2021.

For ecologists, biologists, zoologists, employees of museums of natural profile, reserves, national nature parks and other environmental institutions and organizations.

DOI: <https://doi.org/10.36885/nzdpn.2022.38>

ISSN 2224-025X

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

Заступник головного редактора

Відповідальний секретар

Технічний редактор

Капрусь І. Я. д-р біол. наук, проф.

Климишин О. С. д-р біол. наук, с.н.с.

Орлов О. Л. канд. біол. наук

Гураль Р. І. канд. біол. наук

Бокотей А. А. д-р біол. наук, с.н.с.; Войчишин В. К. канд. біол. наук, с.н.с.; Годунько Р. Й. канд. біол. наук, с.н.с.; Гураль-Сверлова Н. В. канд. біол. наук, с.н.с.; Дзюбенко Н. В. канд. біол. наук; Радченко О. Г. д-р біол. наук, проф.; Різун В. Б. канд. біол. наук, с.н.с.; Середюк Г. В. канд. біол. наук; Сусуловський А. С. канд. біол. наук, с.н.с.; Третяк П. Р. д-р біол. наук, проф.; Фальтинович В. д-р біол. наук, проф. (Польща); Царик Й. В. д-р біол. наук, проф.; Чернобай Ю. М. д-р біол. наук, проф.; Шрубівич Ю. Ю. канд. біол. наук; Яницький Т. П. канд. біол. наук

EDITORIAL BOARD

Kaprus I. Y. (*Editor-in-Chief*), Klymyshyn O. S. (*Associate Editor*), Orlov O. L. (*Managing Editor*), Gural R. I. (*Technical Editor*), Bokotey A. A., Voichyshyn V. K., Godunko R. J., Gural-Sverlova N. V., Dzubenko N. V., Radchenko O. G., Rizun V. B., Serediuk H. V., Susulovsky A. S., Tretjak P. R., Faltynowicz W., Tsaryk J. V., Chernobay Y. M., Shrubovych J. J., Yanitsky T. P.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного природознавчого музею

ISSN 2224-025X

© Наукові записки ДПМ, 2022

26-ТА ГЕНЕРАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ ICOM 2022 «СИЛА МУЗЕЇВ» (ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА, ПРАГА)

20-28 серпня 2022 р. у Празі (Чеська Республіка) відбулася 26-та Генеральна конференція Міжнародної ради музеїв «Сила музеїв (26th ICOM General Conference «Power Of Museums»)» – найбільша за масштабами та значенням музейна подія для спеціалістів музейної галузі з усього світу. Міжнародна рада музеїв об'єднує 45 493 музейних професіоналів з понад 138 країн, які працюють у 119 національних і 32 міжнародних комітетах. Основними темами конференції стали: «Музей і громадянське суспільство», «Музей і стійкість», «Музей і лідерство» та «Музей і нові технології».

Український національний комітет на конференції був представлений спеціалістами з різних музеїв багатьох міст України, серед них Державний природознавчий музей НАН України, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Одеський національний художній музей, Харківський літературний музей, Меморіальний музей тоталітарних режимів «Територія терору», Луганський обласний краєзнавчий музей, Український центр розвитку музейної справи, Державний історико-культурний заповідник Тустань, Національний музей революції гідності та багато інших.

Українська делегація активно брала участь у заходах в рамках конференції, але особливо вартує відзначити відкриття конференції спеціальною тематичною панеллю «Охорона української культурної спадщини». У своїх виступах представники української делегації наголосили на тому, що основну загрозу культурній спадщині України сьогодні несе Росія. Доповідачі проілюстрували у своїх доповідях стійкість та самовідданість працівників українських музеїв, які постраждали від війни з Росією, а також подякували за допомогу закордонним колегам та європейській музейній спільноті. Зокрема, заступниця Міністра культури та інформаційної політики України, Катерина Чуєва окреслила масштаби руйнувань культурної спадщини внаслідок повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Віце-президентка ICOM України, Анастасія Чередніченко, акцентувала увагу на відповідальності, яка лежить і на фаховій музейній спільноті Росії і російського ICOM зокрема. Його представники не тільки офіційно не засуджують факти руйнувань культурної спадщини України, але й безпосередньо беруть участь у військових злочинах проти культурної спадщини, викраденні музейних колекцій та переміщення їх на територію Росії, створенні пропагандистських виставок виправдовуючих військову агресію Росії тощо. У той же час, українська делегація відзначила безпрецедентну допомогу надану нашими закордонними партнерами для порятунку культурної спадщини України. Василь Рожко, як співорганізатор Штаб порятунку спадщини (Heritage Emergency Response Initiative), розповів про діяльність штабу від 24 лютого 2022 року разом з міжнародними партнерами і про перспективи подальшого захисту культурної спадщини під час війни.

Під час панелі було офіційно оголошено про створення Червоного списку загроженої культурної спадщини України, це інструмент міжнародної співпраці для боротьби з незаконним обігом культурних цінностей. Над його створенням працювала низка українських музейних експертів у тісній співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України та Департаментом охорони спадщини Генерального секретаріату ICOM. Роботу від ICOM України координували віце-президентка ICOM Анастасія Чередніченко, генеральна директорка Національного музею Богдана та Варвари Ханенків Юлія Ваганова та завідувачка відділу прикладної музеології ДПМ НАН України Наталія Дзюбенко.

Український комітет ICOM оприлюднив офіційне звернення до світової спільноти ICOM у якому, окрім зазначених вище питань, висувалося прохання про призупинення членства ICOM Росії у Міжнародній раді музеїв та припинення будь якої співпраці членів ICOM з російськими музеями.

Загалом необхідно відмітити, що представники багатьох національних комітетів в офіційному порядку, а також у неформальних комунікаціях, висловлювали підтримку та консолідацію з українською музейною спільнотою у ці складні для України часи.

Окрім основних тем конференції, під час роботи розглядалися вкрай важливі напрями діяльності ICOM, які визначають діяльність організації, такі як перегляд Кодексу етики, зміни і доповнення до Статуту і новий стратегічний план діяльності ICOM на 2022–2028 роки.

Працівники ДПМ (Львів) Савицька А.Г. і Дзюбенко Н.В. (на світлинці справа) на засіданні Міжнародного комітету природничих музеїв ICOM NATHIST (Національний Музей у Празі)

26-та Генеральна конференція ICOM у Празі має особливе значення для міжнародної музейної спільноти. 24 серпня під час конференції було затверджене нове визначення поняття музею. Визначення, яким ми користувались до 2022 року, сформульоване у 2007 і потребувало актуалізації відносно нових викликів, які повстали перед музейними інституціями впродовж останнього десятиліття. Нова дефініція, над якою впродовж 18 місяців працювала спеціально створена комісія за участі міжнародних комітетів звучить так: **«Музей – це некомерційна постійно діюча організація на службі суспільства, яка збирає, зберігає, досліджує, інтерпретує та експонує матеріальну та нематеріальну спадщину. Відкрита для громадськості, доступна та інклюзивна, музеї сприяють різноманітності та сталості світу. Їхня робота й комунікація ґрунтуються на засадах етики і професійності, передбачають залученість громад і пропонують різноманітний досвід для освіти, насолоди, роздумів і обміну знаннями»** (неавторизований переклад з англійської, офіційний переклад українською буде затверджений на звітно-виборчій конференції національного комітету ICOM України у грудні 2022 р.).

Ми розуміємо, що саме по собі визначення, не може вирішити всі проблеми сучасних музеїв та дати відповіді на всі виклики, що перед ними стоять. Але, на нашу думку, дуже важливо що нова дефініція підкреслює роль музеїв не тільки з точки зору збереження та дослідження спадщини, а надає нового значення відповідальності музеїв перед суспільством. Сподіваємось що цінності, такі як доступність, інклюзивність, різноманітність, етика та професійність стануть дороговказами діяльності і для музеїв України.

Н.В. Дзюбенко завідувачка відділу прикладної музеології ДПМ НАН України,
А.Г. Савицька м.н.с., керівник лабораторії науково-музейної комунікації та експозиції відділу прикладної музеології ДПМ НАН України

ЗМІСТ

CONTENTS

Музеологія * Museology	Стор.
Гураль Р. І., Гураль-Сверлова Н. В. Малакологічна колекція І.Т. Бакуменка, передана до Державного природознавчого музею НАН України	3
<ul style="list-style-type: none"> • I.T. Bakumenko's malacological collection passed to the State Museum of Natural History of NAS of Ukraine 	
Екологія * Ecology	
Савчак О. Р., Капрусь І. Я. Едифікаторна роль ліщини в формуванні таксоцену колембол у субконтинентальних дубово-грабових лісах Вігерського парку народного (Польща)	11
<ul style="list-style-type: none"> • The edificator role of hazel in the formation of the Collembola taxocene of subcontinental oak-hornbeam forests of the Wigierski National Park (Poland) 	
Кузарін О. Т., Любинець І. П., Хомин І. Г. Фітоценотичні умови та структура місцевої популяції <i>Betula humilis</i> Schrank в околицях с. Жорницька (Українське Розточчя)	19
<ul style="list-style-type: none"> • Phytocenotic conditions and structure of the local population for <i>Betula humilis</i> Schrank near Zhornyska village (Ukrainian Roztochchia) 	
Кияк В. Г. Динаміка популяцій <i>Senecio carpathicus</i> Herbich у Чорногорі (Українські Карпати)	31
<ul style="list-style-type: none"> • Population dynamics of <i>Senecio carpathicus</i> Herbich in the Chornohora (Ukrainian Carpathians) 	
Білонога В. М. Особливості поширення і відновлення <i>Pinus cembra</i> L. у Чорногірському масиві Українських Карпат	43
<ul style="list-style-type: none"> • Characteristics of spread and restoration of <i>Pinus cembra</i> L. in the Chornohora massif of the Ukrainian Carpathians 	
Омельчук О. С., Орлов О. Л., Рагуліна М. Є. Оселищне різноманіття РЛП «Стільське горбогір'я»	53
<ul style="list-style-type: none"> • Habitat's diversity of «Stil'ske horbogirya» RLP 	
Пасайлюк М. В. Історія досліджень грибів та грибоподібних організмів на території НПП «Гуцульщина» та роль in situ, ex situ, re situ методів у збереженні їх різноманіття	63
<ul style="list-style-type: none"> • The history of research of fungi and fungi-like organisms on the territory of the «Hutsulshchyna» NNP and the role of security, protection and the environmental measures by in situ, ex situ, re situ in conserving their diversity 	
Баишта А.-Т. В. Локалізація місць гібернації та зимова активність вечірниць рудої <i>Nyctalus noctula</i> (Chiroptera) в урбанізованому середовищі (м. Львів) ...	73
<ul style="list-style-type: none"> • Localization of hibernation sites and winter activity of <i>Nyctalus noctula</i> (Chiroptera) in urban environment (Lviv) 	

Гураль-Сверлова Н. В., Гураль Р. І. Фенотипічні маркери та історія інтродукції садової цепені <i>Cerpea hortensis</i> (Gastropoda, Helicidae) на заході України	83
• Phenotypic markers and history of the introduction of white-lipped snail <i>Cerpea hortensis</i> (Gastropoda, Helicidae) in western regions of Ukraine	
Бриндзя І. В., Скробач Т. Б. Якість криничної води Дрогобицької територіальної громади	95
• Well water quality in Drohobych territorial community	
Скробач Т. Б., Бриндзя І. В., Микитчин О. І. Про доцільність зміни меж ландшафтного заказника місцевого значення «Бориславський»	102
• Feasibility of changing the area of the «Boryslavsky» local landscape reserve	
Горбняк-Юліна Л. Т., Сарахман І. С. Колірні варіації квіток <i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill. на території НПП «Подільські Товтри»	115
• Color variations of <i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill flowers on the territories of the «Podilski Tovtry» NNP	

Зоологія * Zoology

Гірна А. Я. Доповнення до фауни павуків НПП «Дністровський каньйон» та його околиць	125
• A contribution to the spider fauna of the «Dnister Canyon» NNP and its environs	
Микітчак Т. І. Фауна гіллястовусих (Cladocera) і веслоногих (Copepoda: Cyclopoidea, Calanoida) ракоподібних гірської частини басейну р. Стрий (Українські Карпати)	137
• Cladocera and Copepoda (Cyclopoidea, Calanoida) of the mountain part of the Stryi river basin (Ukrainian Carpathians)	
Геряк Ю. М., Марискевич О. Г., Яворський І. Є. Раритетна компонента фауни безхребетних НПП «Бойківщина»	145
• A rare component of the invertebrate fauna of the «Boykivshchyna» NNP	
Середюк Г. В., Чумак В. О., Капелюх Я. І., Різун В. Б., Чумак М. В., Капустинський А. І., Шимків Н. Я. Сітчастокрилі (Insecta, Neuroptera) ПЗ «Медобори»	159
• Net-winged (Insects, Neuroptera) of «Medobory» Nature Reserve	
Середюк Г. В., Коваль Н. П., Чумак В. О., Чумак М. В. Угрупування сітчастокрилих (Neuroptera) північно-західної частини Полонинського хребта в межах Ужанського НПП	171
• Grouping of the net-winget insects (Neuroptera) of the north-western part of the Polony Range within the «Uzhanskyi» NNP	

Глотов С. В. Огляд роду <i>Amischa</i> Thomson, 1858 (Coleoptera: Staphylinidae: Aleocharinae) України	183
• A review of the genus <i>Amischa</i> Thomson, 1858 (Coleoptera: Staphylinidae: Aleocharinae) of Ukraine	
Глотов С. В., Терехова В. В. Знахідки жуків-стафілінід (Coleoptera: Staphylinidae) у східних регіонах України	189
• Findings of rove beetles (Coleoptera: Staphylinidae) in the eastern regions of Ukraine	
Ліщук А. В. Список мух-повисюх (Diptera, Syrphidae) НПП «Подільські Товтри» ...	193
• Checklist of hover flies (Diptera, Syrphidae) «Podilski Tovtry» NNP	
Заморока А. М. Пропозиції щодо уніфікації і застосування національної номенклатури найменувань скрипунових (Coleoptera: Cerambycidae) із фауни України та деяких екзотів. Частина I: підродини куцовусові (Spondylidinae) та фрузеві (Prioninae)	205
• Proposals for unification and use of the Ukrainian national nomenclature for native and exotic species of the longhorn beetles (Coleoptera: Cerambycidae) in Ukraine. Part I: subfamilies Spondylidinae and Prioninae	
Заморока А. М., Михайлюк-Заморока О.В. Пропозиції щодо уніфікації і застосування національної номенклатури найменувань скрипунових (Coleoptera: Cerambycidae) із фауни України та деяких екзотів. Частина II: підродина козакові (Cerambycinae)	219
• Proposals for unification and use of the Ukrainian national nomenclature for native and exotic species of the longhorn beetles (Coleoptera: Cerambycidae) in Ukraine. Part II: subfamily Cerambycinae	
Голіней Г. М., Прокон'як М. З., Пшеничняк О. В. Сучасний стан родини Nymphalidae (Insecta, Lepidoptera) в західних областях України	231
• Current status of the Nymphalidae family (Insecta, Lepidoptera) in western regions of Ukraine	
Гуштан К. В., Гуштан Г. Г. Апробація вебресурсу «Біорізноманіття України» на прикладі бабок (Insecta: Odonata) Українських Карпат	237
• The approbation of web resource «Biodiversity of Ukraine» on example of dragonflies (Insecta: Odonata) of Ukrainian Carpathians	
Канарський Ю. В., Панін Р. Ю. Нові знахідки рідкісних видів жуків-турунів (Coleoptera, Carabidae) на заході України	245
• New finds of rare ground beetle species (Coleoptera, Carabidae) in western regions of Ukraine	

Короткі повідомлення * The brief messages

- Баранчук Г. І., Шимків Н. Я.** Нові знахідки флори і фауни на території природного заповідника «Медобори» 255
- New finds of flora and fauna on the territory of the «Medobory» nature reserve

- Данилюк К. М., Демчишин Н. Б., Марискевич О. Г.** *Convallaria majalis* L. у НПП «Бойківщина» (Українські Карпати) 257
- *Convallaria majalis* L. in «Boikivshchyna» NPP (Ukrainian Carpathians)

Ювілейні дати * Anniversaries

- Чернобай Ю. М.** Парадигми і реперні поняття інтразонального лісознавства (до 120-річчя з дня народження професора О. Л. Бельгарда) 261

Хроніка * Current issues

- Середюк Г. В.** Про діяльність Державного природознавчого музею НАН України у 2021 році 271

- Дзюбенко Н. В., Савицька А. Г.** 26-та Генеральна конференція ICOM 2022 «Сила музеїв» (Чеська Республіка, Прага) 273

Правила для авторів * Rules for authors

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

Наукове видання

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 38

PROCEEDINGS OF THE STATE NATURAL HISTORY MUSEUM

Issue 38

Українською та англійською мовами

Головний редактор І. Я. Капрусь

Комп'ютерний дизайн і верстка О. С. Климишин, Т. М. Щербаченко

Адреса редакції:

79008 Львів, вул. Театральна, 18

Державний природознавчий музей НАН України

телефон / факс: (032) 235-69-17

e-mail: editorship@smnh.org

<http://science.smnh.org>

Формат 70×100/16. Обл.-вид. арк. 22,5. Наклад 100 прим.

Виготовлення оригінал-макета здійснено в Лабораторії природничої музеології
Державного природознавчого музею НАН України.
Друк ТзОВ «Простір М». 79000 Львів, вул. Чайковського, 8.